7/1430

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Bakan
29

ANKARA
08./11./2003

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: a) Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı ifadeli, 13/11/2003 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-3552 sayılı yazınız.
b) 21/11/2003 tarihli ve 970 sayılı yazımız.

İlgi (a) yazınız ekinde alınan, Hatay Milletvekili Züheyir Amber tarafından Bakanlığımıza yöneltilen ve yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/1430-3576 Esas No.lu soru önergesiyle ilgili cevaba esas teşkil edecek bilgilerin derlenebilmesi için ilgi (b) yazımızla, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün 99. maddesinin beşinci fıkrası uyarınca bir aylık ek süre verilmesi istenilmiştir.

Söz konusu soru önergesine verilen cevap örneği iki nüsha hâlinde ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Cemil ÇİÇEK
Bakan

EKLER:
Ek-1 Soru önergesi (2 adet- 3 sayfa)

7/1430

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Bakan

ANKARA
.../..../2003

Sayın
Züheyir AMBER
Hatay Milletvekili
T.B.M.M.

Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/1430-3576 Esas No.lu soru önergesinin cevabı aşağıda sunulmuştur:

1- Anayasanın 143. maddesinin birinci fıkrasında, "Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü, hür demokratik düzen ve nitelikleri Anayasada belirtilen Cumhuriyet aleyhine işlenen ve doğrudan doğruya Devletin iç ve dış güvenliğini ilgilendiren suçlara bakmakla görevli Devlet Güvenlik Mahkemeleri kurulur." hükmü yer almaktadır. Anayasanın bu amir hükmü nedeniyle, Devlet Güvenlik Mahkemelerinin kaldırılması için öncelikle Anayasanın söz konusu hükmünde değişiklik yapılması gerekmektedir.

Anayasanın 175. maddesinin birinci fıkrasındaki hüküm uyarınca, Anayasanın değiştirilmesi Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının en az üçte biri tarafından yazıyla teklif edilebilir. Bu itibarla, Anayasada değişiklik yapılması, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin belirli bir çoğunluğunun yazılı teklifte bulunmasına bağlı olduğundan, Bakanlığımızca, bu konuda yürütülecek çalışmalara teknik destek dışında yapılabilecek herhangi bir işlem bulunmamaktadır.

2- Bilindiği üzere, 23/1/2003 tarihli ve 4793 sayılı "Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun"la, 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 445., 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 327. maddelerinde ve 15/7/2003 tarihli ve 4928 sayılı "Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun"la da 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 53. maddesinde yapılan değişikliklerle, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesince verilen ihlâl kararları, yargılamanın yenilenmesi nedeni olarak kabul edilmiştir. Söz konusu yasal değişiklikler karşısında, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının yüksek mahkemelerce dikkate alınacağı düşünülmektedir.

2797 sayılı Yargıtay Kanununun 1. maddesi hükmü uyarınca Yargıtay, adliye mahkemelerince verilen ve kanunun başka bir adlî yargı merciine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme mercii olup, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile kendi Kanunu ve diğer kanunların hükümlerine göre görev yapan "bağımsız" bir yüksek mahkemedir. 2575 sayılı Danıştay Kanununun 2. maddesinde de buna paralel olarak Danıştay'ın "bağımsız" olduğu vurgulanmıştır. Bu hükümler karşısında, yüksek mahkemelerin görev alanıyla ilgili konularda Bakanlığımızca genelge yayımlanması mümkün değildir.

7/1430

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Bakan

ANKARA
.../..../2003

Öte yandan, Anayasanın, "Mahkemelerin bağımsızlığı" kenar başlıklı 138. maddesinin ikinci fıkrasında, "Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz.", 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun 4. maddesinde de bu düzenlemeye paralel olarak "Hâkimler mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre görev yaparlar. Hiçbir organ, makam, merci veya kişi yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremez, genelge gönderemez, tavsiye ve telkinde bulunamaz." hükümleri yer almaktadır.

2992 sayılı Adalet Bakanlığının Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanunun, Ceza İşleri Genel Müdürlüğünün görevlerini düzenleyen 9. maddesinin (i) bendinde de, anılan Genel Müdürlüğün genelge yayımlamak görevi, yargı yetkisinin kullanılma alanına girmeyen konularla sınırlı tutulmuştur.

Yukarıda yazılı hükümler nedeniyle, yargı yetkisinin kullanılması konularında mahkemelere ve hâkimlere genelge gönderilmesi mümkün bulunmamakla birlikte, Bakanlığımız Ceza İşleri Genel Müdürlüğünün, Cumhuriyet başsavcılıkları ile Devlet Güvenlik Mahkemeleri Cumhuriyet başsavcılıklarına yönelik, "Hazırlık soruşturmasında insan hakları ihlâllerine yol açılmaması" konulu 4/7/2000 tarihli ve B.03.0.CİG.0.00.00.0-3.3.18/100 sayılı genelgesi yayımlanmıştır.

Bunların yanında, Türkiye ile Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği Ortak Projeleri çerçevesinde "Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine Dair Türkiye Ulusal Programı"nın uygulama kapasitesinin güçlendirilmesini sağlamak amacıyla, hukukun üstünlüğü ilkesine dayalı olarak Bakanlığımızın, Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği ile müştereken, hâkim ve Cumhuriyet savcılarına yönelik kısa ve uzun süreli eğitim stratejileri oluşturulması kararlaştırılmıştır. Bu amaçla, insan hakları alanında, 225 hâkim ve Cumhuriyet savcısının eğitimci olarak yetiştirilmesi, bu eğitici eğitimini almış olan hâkim ve Cumhuriyet savcılarının, konuyla ilgili akademisyenlerin de desteğiyle, Türkiye genelinde görev yapmakta olan 9.280 hâkim ve Cumhuriyet savcısının insan hakları eğitimini gerçekleştirmeleri plânlanmış ve uygulamaya başlanmıştır.

Eğitim süresince Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi hükümleri ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları incelenecektir. Bu eğitici eğitimine katılacak olanlar arasından, Avrupa Konseyi ile varılan mutabakat çerçevesinde seçilecek olan bir grubun, eğitimin pekiştirilmesi amacıyla bilâhare Strazburg'da Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Avrupa Konseyi birimlerine çalışma ziyaretleri yapmaları da sağlanacaktır.

7/1430

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Bakan

ANKARA
.../..../2003

Yukarıda açıklanan çalışmaların yanında, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin verdiği tüm kararların Türkçe'ye tercüme edilerek kullanıcılara sunulması amacıyla başlatılan çalışmaların sonucunda İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi İçtihatları Kitabı hazırlanarak hâkim ve Cumhuriyet savcılarına dağıtılmış olup, Türkçe'ye tercüme işlemleri tamamlandıkça Mahkemenin diğer kararlarının da kitap olarak ve Bakanlığımızın resmi internet sitesinde yargı teşkilâtımızın ve diğer ilgililerin istifadesine sunulması sağlanacaktır.

Bilgilerinize arz ederim.

Cemil ÇİÇEK
Bakan